

Viestintävirasto
Kommunikationsverket
Finnish Communications
Regulatory Authority

**VIESTINTÄVIRASTON
TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA
VUOSILLE 2011–2014**

1 JOHDANTO.....	3
2 VIESTINTÄVIRASTON TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAN 2011–2014 STRATEGISET PERUSLÄHTÖKOHDAT	3
2.1 LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN ASETTAMAT STRATEGISET JA VIESTINTÄPOLIITTISET TAVOITTEET.....	3
2.2 VIESTINTÄVIRASTON STRATEGISET PAINOPISTEET JA TOIMINNALLISET LINJAUKSET.....	3
3 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TULEVAISUUSNÄKYMÄT.....	4
4 TOIMINNALLISET LINJAUKSET JA MONIVUOTISET TULOSTAVOITTEET 2011–2014	8
4.1 VIESTINNÄN INFRASTRUKTUURI.....	8
4.1.1 <i>Toimivat viestintäverkot</i>	8
4.1.2 <i>Radiotaajuudet</i>	9
4.1.3 <i>Turvalliset viestintäverkot ja -palvelut</i>	10
4.1.4 <i>Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen</i>	11
4.1.5 <i>Tuottavuuden, investointien ja kilpailukyvyyn edistäminen viestinnän toimialalla</i>	11
4.2 VIESTINTÄPALVELUT	12
4.2.1 <i>Viestintäpalveluiden laatu, saatavuus ja kohtuuhintaisuus</i>	12
4.2.2 <i>Monipuolinen sähköinen media</i>	13
4.3 LUOTTAMUS SÄHKÖISIIN PALVELUIHIN JA PALVELUJEN HYÖDYNTÄMINEN	14
4.3.1 <i>Luottamus sähköisiin palveluihin</i>	14
4.3.2 <i>Erytisryhmien tarpeet</i>	15
4.4 VIESTINTÄVIRASTON SÄHKÖISET PALVELUT	15
4.4.1 <i>Palveluprosessien kehittäminen</i>	15
4.4.2 <i>Sähköisten palvelujen kehittäminen</i>	16
5 RESURSSIT JA TOIMINNAN KEHITTÄMINEN	16
5.1 TALOUDELLISET VOIMAVARAT	16
5.1.1 <i>Toiminnan rahoitus</i>	16
5.1.2 <i>Maksullisen toiminnan tulot</i>	17
5.1.3 <i>Veronluonteiset tulot</i>	17
5.2 NYKYISTEN TEHTÄVIEN VAATIMAT RESURSSIT	18
5.2.1 <i>Taloudelliset voimavarat</i>	18
5.2.2 <i>Omaisuus</i>	19
5.3 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN	19
5.3.1 <i>Henkilöstösuunnittelu</i>	19
5.3.2 <i>Henkilöstön hankinta ja osaamisen varmistaminen</i>	20
5.3.3 <i>Hyvinvoiva henkilöstö</i>	21
5.4 TOIMINNAN KEHITTÄMINEN	21
5.4.1 <i>Tuottavuusohjelma</i>	21
5.4.2 <i>Palvelukeskusorganisaation käyttö</i>	21
5.4.3 <i>Tiedonhallinnan kehittäminen</i>	21
5.4.4 <i>Kokonaisvaltainen riskienhallinta</i>	22
5.4.5 <i>Sisäinen turvallisuus sekä valmius- ja varautumistoiminta</i>	22
5.4.6 <i>Sidosryhmätoiminnan kehittäminen</i>	22
5.4.7 <i>Ilmastonmuutoksen hillintä ja ympäristöasiat</i>	23

1 JOHDANTO

Viestintäviraston vuosille 2011–2014 laaditussa toiminta- ja taloussuunnitelmassa on otettu huomioon hallitusohjelmassa ja arjen tietoyhteiskuntastrategiassa esitetyt linjaukset, joita liikenne- ja viestintäministeriö on tarkentanut toiminta- ja taloussuunnitelman laatimisesta antamassaan ohjeessa (14.8.2009, dnro 1187/21/2009). Suunnitelma on laadittu toiminta- ja taloussuunnitelmien laatimisesta annettujen säädösten ja määräysten sekä liikenne- ja viestintäministeriön antamien yksityiskohtaisten laadintaohjeiden edellyttämällä tavalla.

Viestintävirasto esittää suunnitelmassaan strategiset painopisteensä ja toiminnalliset linjauksensa sekä tärkeimmät monivuotiset tulostavoitteensa suunnittelukaudelle 2011–2014. Määrärahoista suunnitelmassa esitetään valtiontalouden kehysten mukainen peruslaskelma sekä kehittämissuunnitelma, johon sisältyvät Viestintävirastolle annettujen uusien tehtävien laadukkaan hoitamisen kannalta välttämättömät lisävoimavarat.

2 VIESTINTÄVIRASTON TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAN 2011–2014 STRATEGISET PERUSLÄHTÖKOHDAT

2.1 Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat strategiset ja viestintäpoliittiset tavoitteet

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut viestinnän toimialalle sekä hallinnonalan virastoille seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet, jotka Viestintävirasto on suunnitelmassaan ottanut huomioon:

Viestintäpolitiikka:

- Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluita on saatavilla koko maassa.
- Yksityisyyden suoja, sananvapaus ja viestinnän moniarvoisuus sekä kansalaisten ja yritysten luottamus sähköisiin palveluihin säilyvät ja vahvistuvat.
- Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden, arjen sujuvuuden, osaamisen ja kilpailukyvyn parantamiseksi ottaen erityisesti huomioon ikääntyneiden ja erityisryhmien tarpeet.

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet:

- Hallinnonala korostaa toiminnassaan osaamista, asiakaslähtöisyyttä sekä tuottavuuden kehittämistä sekä avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta.
- Hallinnonala tukee toiminnallaan ilmastonmuutoksen hillintää sekä sopeutumista ilmastonmuutokseen.
- Sähköisiä asiointipalveluja kehitetään.
- Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden ja kilpailukyvyn parantamiseksi.
- Huolehditaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen liittyvien tehtävien toteuttamisesta.

2.2 Viestintäviraston strategiset painopisteet ja toiminnalliset linjaukset

Viestintäviraston strategia on laadittu kaudelle 2009–2015. Strategian painopisteet ja toiminnalliset linjaukset ovat linjassa liikenne- ja viestintäministeriön viestinnän toimialalle asettamien yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden kanssa. Toiminnallisista linjauksista johdettavat monivuotiset tulostavoitteet esitetään kehyskaudelle laadittavassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa. Monivuotisia tavoitteita tarkentavat vuositaso tavoitteet kirjataan ministeriön ja viraston välillä solmittavaan tulossopimukseen sekä viraston tulokorttiin.

Viestintäviraston strategiset painopisteet kaudella 2009–2015 ovat kuluttajien ja kansalaisten etu, elinkeinoelämän kilpailukyky ja yhteiskunnan toimivuus. Viraston merkittävimmät toiminta-alueet

ovat viestintäverkot, viestintämarkkinat, viestintäpalvelut, tietoturvallisuus, radiotaajuudet sekä Yleisradion rahoituksen turvaaminen.

Viraston strategian mukaiset toiminnalliset linjaukset painopistealueittain ovat:

Kuluttajien ja kansalaisten etu

- Laadukkaat ja kohtuuhintaiset viestintäpalvelut kansalaisille
- Nopeat ja toimivat viestintäyhteydet ja -palvelut kansalaisille
- Kansalaisten oikeuksien turvaaminen viestintäpalvelujen käyttäjinä
- Kansalaisille on tarjolla häiriöttömästi toimivia ja vaatimuksenmukaisia radio- ja telepäätelaitteita
- Monipuolisen median turvaaminen kansalaisille
- Kansalaisten tietoturva- ja tietosuojatietoisuuden lisääminen sekä viestinnän luottamuksellisuuden varmistaminen
- Viestintäviraston palvelujen kehittäminen

Elinkeinoelämän kilpailukyky

- Markkinoiden toimivuuden varmistaminen
- Nopeat ja toimivat tietoliikenneyhteydet yrityksille ja yhteisöille
- Taajuuksien tehokas jakaminen
- Kotimaisten verkkoinvestointien edistäminen
- Yritysten tietoturvallisuuden lisääminen
- Tietoturvallisuusjärjestelmien kansainvälisen hyväksyttävyyden tukeminen
- Viestintäviraston sähköisten palvelujen kehittäminen

Yhteiskunnan toimivuus

- Viestintäverkkojen ja -palvelujen teknisen laadun ja toimivuuden edistäminen
- Radioverkkojen häiriöttömyyden varmistaminen
- Viestintäverkkojen ja tietoyhteiskunnan palvelujen turvallisuus
- Huoltovarmuuskriittisten toimijoiden toimintaedellytysten kehittäminen ja erityissuojattavien kohteiden turvaaminen
- Postipalvelujen toimivuuden varmistaminen
- Yleisradion rahoituksen turvaaminen

3 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TULEVAISUUSNÄKYMÄT

Viestintämarkkinat ja -palvelut

Toimintakauden alkua varjostaa epävarmuus taloudellisen taantuman kestosta ja vaikutuksista toimintaympäristöön. Eräiden arvioiden mukaan taloudellisen tilanteen paranemista voidaan odottaa aikaisintaan vuoden 2011 alkupuolella. Talouden laskusuhdanteen vaikutukset sähköisen viestinnän toimialalla jäävät todennäköisesti vähäisemmiksi kuin muilla toimialoilla. Yritysten julkaisemien tunnuslukujen perusteella voidaan olettaa, että laskusuhdanne ei tule vaikuttamaan ainakaan perinteisten teleyritysten tuloksentelekokykyyn yhtä voimakkaasti kuin muilla aloilla.

Heikosta talouden kehityksestä huolimatta tietoyhteiskunta kehittyy internetin käytön lisääntyessä. Sisältöpalvelujen tarjonnan kasvu ja sähköisen viestinnän käyttötapojen muutokset lisäävät kilpailua sisällön tarjoajien ja jakelukanavien kesken. Teknologinen kehitys luo edellytykset uusiin tekniisiin ja liiketoiminnallisiin ratkaisuihin, joilla yritykset voivat säästää kustannuksiaan ja parantaa kannattavuuttaan.

Uusiin tekniisiin ja liiketoimintaratkaisuihin siirtyminen edellyttää myös investointeja uusiin järjestelmiin. Teleyritykset hakevat mittakaavaetuja kasvattamalla verkkojensa peittoa ja investoimalla laajakaistaverkkojen ja -palvelujen parantamiseen. Etenkin edistyneempien teknologioiden mahdollisesti vähentyvä kysyntä saattaa kuitenkin laskea teleyritysten halua investoida uusiin teknologioihin, vaikka verkkojen rakentaminen olisikin edullisempää kuin hyvänä taloudellisen kasvun aikana. Samoin yritykset saattavat siirtää investointeja uusiin tietoliikenneverkkoihin ja tietotekniisiin laitteisiin taloudellisesti suotuisampaan ajankohtaan. Säästöjä haetaan myös erilaisten yritysten

omistus-, rakenne- ja yhteistyöjärjestelyjen kautta. Markkinoille saattaa tulla yhä suurempia, mutta toisaalta erikoistuneempia toimijoita.

Viestintäpalvelujen yhdentyminen jatkuu edelleen voimakkaana ja markkinat muuttuvat entistä palvelukeskeisemmiksi. Esimerkiksi tv-toimijoilta vaaditaan uusia innovaatioita niin sisällön tuotannossa kuin ohjelmien jakelutavoissa. Lisääntyvä ilmaisten sähköisten palvelujen määrä kasvattaa sähköisen viestinnän käyttöä entisestään ja siten esimerkiksi painetun median käyttö vähentyy. Toisaalta myös perinteisten viestintäpalvelujen ansaintalogiikka muuttuu, kun internetin kautta tarjottavien maksuttomien viestintäpalvelujen käyttö kasvaa. Kuluttajat ovat todennäköisesti entistä haluttomampia maksamaan sisällöstä, jota verkossa on saatavissa ilmaiseksi.

Mikäli taloudellinen laskusuhdanne entisestään syvenee, hintakilpailu voi olla tehokkain tapa saada uusia asiakkaita ja pitää vanhoista kiinni. Yritysassiakkaat kilpailuttavat sopimuksiaan ja vaihtavat palveluntoimittajia säästökohteita hakiessaan. Myös kotitalousasiakkaat hyötyvät hintakilpailusta vaihtamalla edullisempaan palveluntarjoajaan. Yleinen taloudellinen kehitys voi vaikuttaa myös kuluttajien halun kokeilla uusia viestintäpalveluja. Kuluttajat luopuvat palveluista, joita ei koeta ensisijaisen tärkeiksi. Kysynnän heikkeneminen voi kohdistua kehittyneempiin ja kalliimpiin päätelaitteisiin, samalla kun halvempien peruslaitteiden tai -palveluiden suosio pysyy vakaana.

Viestintäpalvelujen turvallisuus ja toimintavarmuus ovat edellytys sille, että käyttäjien luottamus tietoverkkoihin ja tietoyhteiskunnan palveluihin säilyy. Verkkoasioinnin ja -liiketoiminnan turvallisuuden parantamiseksi sekä kuluttajien luottamuksen lisäämiseksi on tarpeen kehittää ja ottaa käyttöön entistä luotettavampia sähköisiä tunnistamismenetelmiä. Luottamuksen ohella helppokäyttöisyys ja kuluttajan palveluista kokemaa hyötyä sekä elämyksellisyys ovat edellytyksiä uusien sähköisten palvelujen laajamittaiselle käytölle.

Tieto- ja viestintäteknikkaa hyödynnetään laajasti kaikessa yhteiskunnan toiminnassa. Myös julkitset palvelut siirtyvät enenevässä määrin sähköisiin tietoverkkoihin. Internetin tuoma mahdollisuus globaaliin viestintään muuttaa esimerkiksi joukkoviestintää aikaisempaa vuorovaikutteisemmaksi ja kaventaa siten eroa perinteisen kohdeviestinnän ja joukkoviestintäpalveluiden välillä. Käyttäjät haluavat myös itse jakaa sisältöä internetissä eivätkä ainoastaan vastaanottaa sitä.

Arjen tietoyhteiskuntaan kuuluvat yhteisöllisyys ja verkostoituminen ilmenevät erilaisten verkkoyhteisöjen yleistymisenä. Nämä yhteisöt voivat toimia ilman liiketoiminnallisia päämääriä, jolloin toiminta perustuu esimerkiksi viestintäverkkojen, kuten WLAN-tukiasemien, vastavuoroiseen tarjontaan. Verkkoyhteisöjen tuottama sisältö on yhä useammalle myös vaihtoehto perinteisten mediayhtiöiden tuottamille ohjelmistoille, mikä voi vaikuttaa tv-ohjelmistojen tuotantoon ja jakeluun. Samalla kaikenlainen sisältö on yhä helpommin ja vapaammin kaikkien saatavilla, mikä korostaa medialukutaidon roolia tietoyhteiskunnassa. Myös kansalaisaktiivisuus siirtyy verkkoon, joka tarjoaa uudenlaisia keinoja osallistua ja vaikuttaa yhteiskuntaan. Väärinkäytökset voivat lisääntyä esimerkiksi ohjelmistojen ja digitaalisen median laajamittaisena laittomana levityksenä vertaisverkoissa.

Käyttäjille pyritään tarjoamaan pitkälle jalostettuja ja heidän tarpeidensa mukaan räätälöityjä palvelukokonaisuuksia. Yhtenä esimerkkinä tästä kehityksestä ovat video-, puhelu- ja datapalvelujen integrointi erilaisiksi palvelukokonaisuuksiksi. Samalla näitä moninaisia palveluita halutaan käyttää yhä vapaammin paikasta riippumatta, mikä johtaa mobiililaajakaistan kaltaisten ratkaisujen leviämiseen. Toisaalta uudet palvelut vaativat toimiakseen huippunopeita yhteyksiä, mikä korostaa myös langattomia yhteyksiä nopeampien kiinteiden yhteyksien merkitystä.

Toimivan kilpailun ja tukumarkkinoiden tehokkaan sääntelyn avulla turvataan kuluttajille edulliset, laadukkaat sekä monipuoliset viestintäpalvelut. Viestintävirasto toimii aktiivisesti kuluttajille ja muille käyttäjille tarjottavien palveluiden laadun, saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden edistämisen puolesta.

Viestintäpalveluita kulutetaan enemmän ja kaikkialla. Jatkuvasti monipuolistuvien tietoyhteiskuntapalvelujen on oltava kaikkien kansalaisten käytettävissä. Yleispalvelun kautta varmistetaan palveluiden saatavuus ja toimintavarmuus kaikille käyttäjille asuinpaikasta riippumatta. Yleis-palvelu laajenee vuoden 2010 aikana sisältämään myös perustason eli yhden megabitin laajakaistayhtey-

den. Lisäksi suunnittelukaudella kehitetään valokuitupohjaista runkoverkkoa ja laajennetaan tarvittaessa julkisen tuen avulla verkon peittoa myös harvaan asutuille alueille. Tavoitteena on, että vuoden 2015 loppuun mennessä nopeat 100 megabitin laajakaistayhteydet ovat kysynnän mukaan lähes kaikkien saatavilla.

Sähköisen viestinnän infrastruktuuri

Yhteiskunta on jatkossa entistä riippuvaisempi viestintäyhteyksien ja -palvelujen toimivuudesta, laadusta ja turvallisuudesta. Verkko-yhteyksiltä edellytetään yhä suurempia tiedonsiirtonopeuksia. Uudet sähköisen viestinnän palvelut edellyttävät joustavia ja monipuolisia tietoliikenneyhteyksiä. Perinteisten viestintäverkkojen korvaaminen IP-pohjaisilla ratkaisuilla mahdollistaa muun muassa puheen, dataliikenteen sekä radio- ja tv-lähetysten välittämisen samassa verkossa. Tämänkaltaiset palvelut asettavat myös entistä suurempia vaatimuksia tietoliikenneyhteyksien nopeudelle. Monipuolistuvat käyttötilanteet edellyttävät entistä kattavampia langattomia verkkoja. Mobiilipalveluiden kysynnän lisäksi myös viestintäpoliittiset tavoitteet edellyttävät tehokasta langattomien teknologioiden käyttöä, jotta tiedonsiirto-yhteyksiä voidaan tarjota myös vaikeasti saavutettavilla alueilla. Samalla toimijakentän pirstaloituminen sekä verkko- ja palveluinfrastruktuurin muuttuminen IP-pohjaiseksi luovat haasteita verkkojen yhteentoimivuudelle ja -liitettävyydelle. Yleinen taloudellinen kehitys vaikuttaa myös teleyritysten tekemiin investointeihin. Uusia teknisiä ratkaisuja pohdittaessa joudutaan myös niiden ympäristövaikutukset huomioimaan entistä tarkemmin.

Langattomat verkot ovat jo niin nopeita, että niillä voidaan osin korvata langallisia yhteyksiä. Pelkkä yhteysnopeus ei kuitenkaan takaa laadukasta yhteyttä. Operaattoreiden välillä saattaa esiintyä ongelmia esimerkiksi luotettavien IP-puhe-yhteyksien toiminnassa. Valokuiduin ja kuparein toteutettu runkoverkko pysyy perustana, jolle tiedonsiirto keskittyy myös tulevaisuudessa. Kuitupohjainen verkko laajenee asteittain myös kuluttajien koteihin.

Viestintäverkkojen yhdentyessä myös palveluiden haavoittuvuus lisääntyy. Kun palveluita tarjotaan yhdentyvien viestintäverkkojen välityksellä, yksittäinen vika voi vaikuttaa laajamittaisesti verkkojen ja palvelujen toimintaan sekä käytettävyyteen. Yhteiskunnan huoltovarmuuskriittisten toimintojen tukeutuminen pitkälti yleisten viestintäverkkojen ja -palvelujen varaan asettaa myös viestintäyhteyksien ja -palveluiden häiriöttömyydelle ja tietoturvalle erityisen suuria vaatimuksia. Tietoturvat eivät kohdistu enää pelkästään teleyrityksiin, vaan myös huoltovarmuuskriittisiin tietoliikennepalvelujen käyttäjiin sekä palveluntarjoajiin, jotka muun muassa hallinnoivat suuria, henkilö-tietoa sisältäviä asiakasrekistereitä. Yleisten viestintäverkkojen ja -palvelujen kautta tietoturvat leviävät nopeasti ympäri maailman, ja ne edellyttävät tehokasta ja nopeaa reagointia kaikilta toimijoilta ja viranomaisilta.

Tietoturvan merkitys korostuu entisestään tekniikan ja palveluiden kehittyessä sekä yhteiskunnan muuttuessa yhä riippuvaisemmaksi tietotekniikasta ja viestintäverkoista. Tietokoneiden käytön lisääntyminen ja erityisesti jatkuvasti verkkoon kytkeytyneet laitteet ja nopeat tietoliikenneyhteydet muodostavat uuden haasteen myös tietoturva-iranomaisille. Langattoman teknologian käytön lisääntyessä radiohäirinnän kaltaiset uhat saattavat myös aiheuttaa ongelmia. Tietoliikenneverkkojen tietoturvasuhteiden ennakointi, havainnointi ja ratkaiseminen edellyttävät entistä tiiviimpää kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Tietoturvasuhteiden tilannekuvan merkitys päätöksenteon apuvälineenä on yhä tärkeämpi kaikilla yhteiskunnan toimintatasoilla.

Kaupalliseen käyttöön tarkoitettujen luvanvaraisten radiotaajuusalueiden kaupallistaminen käynnistyy ja mahdollisesti laajenee. Radiotaajuuksien yhteiskäyttöisyys kasvaa ja yleisen teletoiminnan radioverkot kehittyvät entistä monikäyttöisemmiksi laajakaistaverkoiksi. Samalla niihin siirtyy sellaista viestintää, jota varten tarvittiin aikaisemmin oma erillinen verkko. Taajuuksien käyttöön liittyvä itseohjautuvuus ja älykkyys lisääntyvät. Tämän seurauksena kaikille verkoille ei enää välttämättä tarvita omaa taajuuskaistaa, vaan verkot jakavat keskenään yhteisen taajuusresurssin. Muissakin kuin yleisen teletoiminnan radioverkoissa tarvitaan yhä laajakaistaisempaa tiedonsiirto-kapasiteettia esimerkiksi videokuvan siirtoon.

Lyhyen kantaman radiolaitteiden teknologia kehittyy ja mahdollistaa uusia monipuolisia sovelluksia. Uusimmilla langattomilla tekniikoilla voidaan esimerkiksi korvata tietokoneen ja sen oheislait-

teiden välisiä kaapeleita. Myös radiotaajuuksia käyttävä tunnistamismenettely (RFID) yleistyy muun muassa terveydenhuollossa, kaupassa ja liikenteessä. Yhteiskunnassa korostuu myös liikenneturvallisuuden parantaminen ja liikenteen ohjauksen tehostamisen tarve myös osana ympäristöhaittojen torjuntaa. Langattomiin liikennelogistiikkaratkaisuihin ja liikenteen turvallisuusjärjestelmiin tarvitaan lisää taajuuksia. Myös laitekanta uudistuu nopeasti. Mobiilin tiedonsiirron alalla lähitulevaisuudessa on vahvasti tulossa UMTS LTE-tekniikka (Long Term Evolution). Paikannuspalveluiden (GPS) suosio kasvaa voimakkaasti.

Lainsäädäntö

EU:n lainsäädäntöelinten käsiteltävänä on sähköisen viestinnän sääntelyuudistus, joka muodostuu kolmesta osasta. Näistä ensimmäinen, ns. paremman sääntelyn direktiivi, sisältää muutoksia nykyiseen puitedirektiiviin, valtuutusdirektiiviin ja käyttöoikeusdirektiiviin. Kansalaisten oikeuksia koskevalla direktiivillä muutetaan yleispalveludirektiiviä sekä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviä. Esityksen kolmas osio on asetus, jolla perustetaan Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin BEREC (Body of European Regulators in Electronic Communications).

Uudistuksen yleisenä tavoitteena on edistää viestintäpalveluiden sisämarkkinoiden syntymistä entistä yksityiskohtaisemmalla sääntelyn harmonisoinnilla. Harmonisointi koskee erityisesti menettelyjä, joilla edistetään sähköisen viestinnän markkinoiden kilpailun toimivuutta. Sääntelyyn liittyvien toimintatapojen yhtenäistäminen koskee myös taajuuksien ja numeroiden käyttöoikeuksien myöntämistä. Tavoitetta markkinaperusteiseen taajuushallintoon edistetään ottamalla lähtökohdaksi taajuuksien teknologia- ja palveluneutraali käyttö, jolloin taajuuksien käyttäjät voivat itse päättää sekä käytettävän teknologian että sen, mitä palveluja ne tarjoavat langattomissa verkoissa. Tämä muuttaa radiotaajuuksien käytön suunnittelua ja hallinnointia. Tavoitteena on myös taajuuksien jälkikaupan mahdollistaminen yleisen teletoininnan käytössä olevilla taajuusalueilla. Taajuuksien käyttöoikeudet on myönnettävä avoimella ja syrjimättömällä menettelyllä.

Myös kuluttajan etujen suojaaminen viestintämarkkinoilla on keskeinen osa uudistusta. Uudistus käsittää muun muassa toimenpiteitä tietosuojan ja henkilötietojen suojaamisen varmistamiseksi sähköisessä viestinnässä.

Uudistusten voimaantulo edellyttää sekä Euroopan parlamentin että neuvoston hyväksymistä vuoden 2009 aikana. Neuvoston ja parlamentin välisen sovittelumenettelyn tavoitteena on yhteisesti hyväksyttävä teksti. Direktiivien kansalliselle voimaansaattamiselle tullaan asettamaan määräaika, joka on noin vuosi niiden julkaisemisesta. Asetus BERECin perustamisesta tulee voimaan 20 päivän kuluttua julkaisemisesta, joten BEREC aloittaa toimintansa jo vuoden 2010 alkukuukausina.

BEREC jatkaa nykyisen ERG:n (European Regulators Group) toimintaa, mutta sillä on virallinen neuvoa-antavan elimen asema EU:n telemarkkinoita koskevassa sääntelyssä sekä pysyvä toimisto, joka on EU:n toimielin. Vireillä olevat säädösmuutokset johtavat komission, BERECin ja kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyön tiivistämiseen, mikä edistää myös komission pyrkimystä yhä pidemmälle vietyyn sääntelyn harmonisointiin.

Audiovisuaalisten mediapalvelujen direktiivin kansallinen täytäntöönpano laajentaa Viestintäviraston valvontaa perinteisestä televisiotoiminnasta tietoverkoissa tarjottaviin audiovisuaalisiin mediapalveluihin, mikä tarkoittaa muun muassa tilausvideopalveluja ja televisio-ohjelmiin rinnastettavia, internetissä tarjottavia sisältöjä. Postipalveludirektiivin keskeisenä tavoitteena puolestaan on kilpailun avaaminen postipalveluissa. Mikäli markkinoille myönnetään useampia toimilupia, arvioitaviksi tulevat muun muassa postiverkkoon pääsyä koskevat asiat sekä postipalvelun yleispalvelun kustannukset.

Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista on laajentanut sähköisiä allekirjoituksia koskevan sääntelyn ja viranomaisvalvonnan koskemaan myös vahvan sähköisen tunnistamisen palveluja. Uuden lain tarkoituksena on edistää vahvan sähköisen tunnistamisen palveluja ja sähköistä asiointia. Markkinoille odotetaan tulevan pankkien vaihtuviin salasanalistoihin perustuvien tunnistamisratkaisujen lisäksi ainakin mobiilivarmenteisiin perustuvia tunnistamisratkaisuja. Muutos merkitsee Viestintäviraston valvontatoimen laajenemista sähköisiin allekirjoituksiin

käytettävien laatuvarmennepalvelujen tarjoajien valvonnasta myös muiden sähköisten allekirjoituspalvelujen sekä vahvan sähköisen tunnistamisen palvelujen tarjoajien valvontaan.

4 TOIMINNALLISET LINJAUKSET JA MONIVUOTISET TULOSTAVOITTEET 2011–2014

4.1 Viestinnän infrastruktuuri

4.1.1 Toimivat viestintäverkot

Toiminnalliset linjaukset

Yhteiskunta muuttuu entistä riippuvaisemmaksi viestintäverkkojen ja niissä tarjottavien keskeisten viestintäpalvelujen toimivuudesta. Toisaalta IP-tekniikalla toteutettujen verkkojen osuus kasvaa voimakkaasti ja laajakaistayhteydet muuttuvat entistä nopeammiksi. Verkkojen tekninen laatu ja toimivuus varmistetaan tarkoituksenmukaisella ohjeistuksella, mikä sisältää muun muassa verkkojen operoinnissa käytössä olevien parhaiden käytäntöjen edistämisen ja vika- ja häiriötilanteiden tehokkaan hallinnan ja korjaamisen. Viestintävirasto ylläpitää tilannekuvaa verkkojen rakenteesta ja toimivuudesta.

Televerkon numerointijärjestelmää kehitetään ottaen huomioon verkkoteknologian muutokset ja tarpeet uusille numerointialueille. Telealuekohtainen kiinteän televerkon numerointi uusitaan siinä vaiheessa, kun piirikytkentäiset verkot korvautuvat yhä enemmän pakettikytkentäisillä IP-tekniikkaan perustuvilla ratkaisuilla. IP-tekniikkaan perustuvien ratkaisujen myötä IP-osoitteiden tarve kasvaa nopeasti. Suunnittelukauden aikana nykyinen IPv4-numeroavaruus on todennäköisesti käytetty loppuun. Viestintävirasto edistää IPv6:n asteittaista käyttöönottoa Suomessa yhdessä alan toimijoiden kanssa.

Fi-verkkotunnukset säilyttävät asemansa suomalaisten yritysten ja yhteisöjen ensisijaisena verkko-tunnuksena luotettavuutensa, kilpailukykyisen hintatasonsa ja suomalaisen identiteettinsä ansiosta. Yksityishenkilöiden osuutta fi-verkkotunnusten haltijoina kasvatetaan aktiivisesti. Viestintävirasto seuraa verkkotunnus- ja nimipalvelinjärjestelmien teknistä kehitystä ja varautuu tekemään tarvittavat muutokset järjestelmiinsä.

Matkaviestinverkoissa ollaan tarkastelujakson aikana siirtymässä seuraavan sukupolven radiotekniikan käyttöön. Uudet tekniikat hyödyntävät taajuuksia entistä tehokkaammin ja siirtymä on välttämätön, jotta käytettävissä olevasta taajuusresurssista saataisiin mahdollisimman suuri yhteiskunnallinen hyöty. Nykyisen UMTS-radiotekniikan tiedonsiirtonopeutta ei voida enää teknisesti nostaa tarkastelujakson loppupuolella. Liikennemäärien kasvu ja tarve yhä nopeampiin tiedonsiirtonopeuksiin ohjaa teleyritykset siirtymään seuraavan sukupolven radiotekniikan käyttöön. Eri verkkotekniikoiden yhtäaikaista käyttöä samoilla taajuuksialueilla asettaa erityisiä haasteita taajuuksien hallinnoinnille. Viraston tekemillä oikea-aikaisilla päätöksillä, teknisillä tutkimuksilla ja radiolupien teknisillä reunaehdoilla ehkäistään haitallisten häiriöiden syntyminen ja turvataan matkaviestinverkkojen asiakkaille teknisesti mahdollisimman korkealaatuiset puhe- ja tiedonsiirtoyhteydet.

Viestintäverkkojen globalisoituessa on yhä tärkeämpää, että teknisessä ohjauksessa otetaan huomioon muissa maissa olevat käytännöt ja että käytännöt ovat mahdollisimman hyvin yhteensopittavissa keskenään.

Monivuotiset tulostavoitteet

Viestintävirasto:

- varmistaa televerkkojen teknisen laadun ja toimivuuden tarkoituksenmukaisella ohjeistuksella ja parhaiden käytäntöjen edistämällä.
- edistää nopeiden ja toimivien laajakaistayhteyksien tarjontaa yhteistyössä toimijoiden kanssa.
- kehittää tilannekuvaa verkkojen rakenteesta ja toimivuudesta.

- edistää vähemmän virtaa kuluttavien laitteiden ja ratkaisujen käyttöönottoa viestintäverkkojen toteutuksessa.
- ottaa teleyritysten teknisessä ohjauksessa huomioon kansainvälistymiseen liittyvät näkökohdat ja kannustaa yrityksiä kansallisiin verkkoinvestointeihin.
- kehittää numerointijärjestelmää ottaen huomioon verkkoteknologioissa tapahtuvat muutokset. Numerointi tukee uusien palvelujen kehitystä. Numerot ja tunnukset myönnetään nopeasti ja tasapuolisesti.
- edistää uusien radioteknologioiden käyttöönottoa ja ennalta ehkäisee häiriöiden syntymistä matkaviestin- ja laajakaistaverkoissa yhdessä toimijoiden kanssa tekemällä tarvittavia tutkimuksia ja kehittämällä määräyksiä sekä ohjeita.

Lisäksi:

- Viestintäviraston ylläpitämä fi-verkkotunnusjärjestelmä pidetään toimivana ja luotettavana niin, että fi-verkkotunnusten rekisteröintimäärät kasvavat vuosittain.

4.1.2 Radiotaajuudet

Toiminnalliset linjaukset

Laajakaistaiset matkaviestinverkot tarvitsevat lisää taajuuksia, mikä johtuu yhä kasvavan tiedonvälityksen tarpeista. Analogiselta televisiotoiminnalta vapautuneiden radiotaajuuksien tulevassa käytössä otetaan huomioon seuraavan sukupolven digitaalisen television sekä langattomien viestintäverkkojen taajuustarpeet. Myös muiden tietoyhteiskunnan osa-alueiden, kuten lyhyen kantaman radiolaitteiden eri sovellusten, teollisuusautomaation, lääketieteen ja liikennelogistiikan, käyttöön tarvitaan lisää taajuuksia. Viranomaisten datasiirtotarpeiden kasvu ja tiedon reaaliaikainen saatavuus edellyttävät, että uusille laajakaistaisille ja leveäkaistaisille järjestelmille osoitetaan lisää taajuuksia. Taajuustehokkuutta ja joustavuutta pyritään lisäämään taajuuksien hallinnoinnissa.

Lisätaajuudet voidaan useimmiten osoittaa vain sellaisilta alueilta, jotka ovat jo muun radioviestinnän käytössä. Kysynnän kasvu kohdistuukin pääosin tällä hetkellä tiiviissä käytössä oleville alle 5 GHz:n taajuuksille. Nykyistä käyttöä joudutaan siirtämään teknisten ja taloudellisten mahdollisuuksien salliessa korkeammille taajuuksille. Tämän lisäksi monet taajuuksien käyttäjät joutuvat entistä enemmän jakamaan samoja taajuuksia.

Luvasta vapaiden lyhyen kantaman radiolaitteiden ja verkkojen määrä kasvaa, ja yhteistaajuuksilla toimivien, luvasta vapautettujen laitteiden käyttöön tarvitaan lisää taajuuksia. Tähänkin käyttötarkoitukseen lisätaajuudet voidaan useimmiten osoittaa vain sellaisilta alueilta, jotka ovat jo käytössä.

Viestintävirasto ottaa huomioon taajuuksien kasvavan kysynnän ja kehittää toimintaansa siten, että kansallinen taajuuksienkäyttösuunnitelma ja -strategia ovat ajan tasalla ja niissä otetaan huomioon tuleva kehitys. Jotta kasvavasta kysynnästä voidaan huolehtia mahdollisimman tehokkaasti, viraston taajuussuunnittelu perustuu aikaisempaa enemmän eri radiojärjestelmille osoitettujen taajuuksien käytön yhteensovittamiseen.

Taajuudet osoitetaan eri tarkoituksiin pääosin Euroopan- tai maailmanlaajuisilla päätöksillä. EU:n komission tekemät jäsenmaita sitovat taajuuspäätökset antavat laitevalmistajille ja operaattoreille varmuuden siitä, että tuotteita ja palveluita kannattaa luoda ja kehittää. Harmonisointi luo edellytykset laitteiden massamarkkinoille ja siten edullisille hinnoille sekä mahdollistaa maantieteellisesti laajat verkot.

Suomen edun mukaista on vaikuttaa eurooppalaisen yhteistyön lisäksi maailmanlaajuiseen harmonisointityöhön, jotta taajuuksien käyttö on mahdollisimman yhdenmukaista. Kansallisia ratkaisuja taajuuskaistojen käyttötarkoituksista voidaan tehdä vain yksittäisissä tapauksissa. Lisäksi Suomen ja Venäjän välinen yhteistyö on yhä tärkeämpää, jotta tehtyjä harmonisointipäätöksiä voidaan toteuttaa myös Suomen raja-alueilla.

Hätä- ja turvallisuusliikenteen, viranomaisverkkojen, yleisten televerkkojen, joukkoviestinnän jake-
luverkkojen, energiahuollon ja kuntainfran verkkojen suojaaminen häiriöiltä on välttämätöntä. Vi-

ranomaisilla on tarve tehostaa toimintaansa erilaisten uhkien torjunnassa, mikä korostaa näiden viestintäjärjestelmien toimintavarmuuden merkitystä. Yhteiskunta ei toimisi myöskään ilman matkaviestinverkkoja eikä radioteitse tapahtuvaa joukkoviestintää. Viestintäviraston on edelleen kehitettävä radioviestinnän häiriöiden syiden etsintämenetelmiä, jotta häiriöihin voidaan puuttua entistä nopeammin ja tehokkaammin.

Viestintävirasto suunnittelee toimintansa siten, että taajuuksien hallinnoinnista huolehditaan joustavasti ja kustannustehokkaasti.

Monivuotiset tulostavoitteet

Viestintävirasto:

- seuraa ja kartoittaa alan toimijoiden ja tietoyhteiskunnan sekä älykkään liikenteen palveluiden ja liikenneturvallisuuden taajuustarpeiden kehitystä.
- vaikuttaa taajuuspäätöksillään siihen, että taajuuksien käyttäjillä Suomessa on jatkuvasti saatavissa eri käyttäjätarpeisiin soveltuvia riittävän häiriöttömiä radiotaajuuksia.
- selvittää ja poistaa radioverkkojen häiriöt ottaen erityisesti huomioon yhteiskunnan toiminnan kannalta oleellisten radioverkkojen häiriöttömyyden tarpeet.
- edistää taajuusratkaisuillaan uuteen teknologiaan perustuvien laitteiden ja palvelujen käyttöön-ottoa.
- myöntää käyttäjille näiden tarvitsemat luvat ja todistukset nopeasti sekä kustannustehokkaasti.
- kehittää taajuuksien käyttöoikeuksien tarjonta- ja palvelumalleja yhteiskunnan ja markkinoiden tarpeiden mukaisesti.
- kehittää taajuuksien teknisiä hallinnointimenetelmiä taajuuksien käytön tehostamiseksi ja lisää mahdollisuuksien mukaan joustavuutta taajuuksien käyttöön.

Lisäksi:

- Suomen kannalta oleelliset taajuustarpeet saadaan mahdollisimman laajasti mukaan eurooppalaisiin taajuuspäätöksiin sekä tarvittaessa maailman radiokonferenssien yhteiseurooppalaisiin tavoitteisiin ja konferenssien päätöksiin. Kahdenvälisellä yhteistyöllä huolehditaan taajuuksien häiriöttömyydestä ja riittävydestä naapurimaiden raja-alueilla.
- Radiolaitteiden teknologian kehittymiseen vaikutetaan siten, että radiolaitteiden tekniset ominaisuudet mahdollistavat taajuuksien tehokkaan käytön.

4.1.3 Turvalliset viestintäverkot ja -palvelut

Toiminnalliset linjaukset

Hyvän tietoturvallisuustason ylläpitäminen edellyttää viestintäverkkojen tekniseen kehitykseen sovitettuja määräyksiä ja ohjeistusta sekä automaatioteknologian laaja-alaista hyödyntämistä tietoturvaloukkausten havainnoinnissa. Tietoturvauhkien torjunnassa tehdään myös yhteistyötä asiakas- ja sidosryhmien kanssa.

Viraston ohjaus- ja valvontatoiminnassa painottuvat uusien palveluntarjoajien ja kehittyvien uusien sähköisten palveluiden tietoturvaratkaisut. Tietoturvaloukkausten käsittelyssä virasto tukee aktiivisesti toimijoiden omia valmiuksia reagoida tunnistettuihin ongelmiin ja uhkiin. Keskeisiä painopisteitä ovat ennakointikyvyn ylläpitäminen ja tietoturvallisuuden tilannekuvapalvelut.

Monivuotiset tulostavoitteet

Viestintävirasto:

- tuottaa turvallisen verkko- ja palvelutarjonnan varmistamiseksi tietoturva- ja tietosuojauhkien ennakointiin kehittyneitä ratkaisu- ja varoituspalveluja, jotka perustuvat korkeatasoista automaatiota hyödyntävään tilannekuvavalvontaan ja havainnointiin.
- tuottaa yhteistyössä keskeisten turvallisuuspalveluja tuottavien tahojen kanssa elinkeinoelämän turvallisuustilannetta käsitteleviä raportteja ja uhka-analyyssejä. Yritykset voivat hyödyntää tietoa ennakoidessaan ja arvioidessaan turvallisuustilanteeseen vaikuttavia riskejä.

- kehittää yhteistyössä alan toimijoiden ja sidosryhmien kanssa uusia toimintamalleja tietoturvan sääntelyyn ja luo edellytyksiä toimijoiden tehokkaalle itsesääntelylle. Muun muassa viestintäpalvelujen laillisen käytön tunnistaminen sekä sähköisen asiointin tunnistamisratkaisut tulevat käsiteltäviksi.
- vaikuttaa yhteistyössä tietosuojavaltuutetun kanssa aktiivisesti sähköisten asiointipalvelujen tarjoajiin palvelujen tietoturvatason parantamiseksi.

4.1.4 Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Toiminnalliset linjaukset

Viestintäviraston toiminta poikkeusoloihin varauduttaessa ja normaaliolojen häiriötilanteissa painottuu ensisijaisesti yhteiskunnalle välttämättömien viestintäyhteyksien toimivuuden ja viraston oman toimintakyvyn varmistamiseen.

Viestintäviraston keskeisenä tehtävänä poikkeusoloihin varautumisessa on suunnitella ja järjestää verkkojen ja palvelujen tilannekuvan ylläpito ja yhteistyö liikenne- ja viestintäministeriön ja muiden varautumisorganisaatioiden kanssa. Tehtäviin kuuluvat tietoturvaohjelmien havainnoinnin, analysoinnin ja ohjeistuksen lisäksi radiotaajuuksia, verkkoja ja palveluja koskevat erityisjärjestelyt sekä verkkojen ja palvelujen varmistamista koskevat määräykset ja ohjeet.

Kansallisena tietoliikenneturvallisuusviranomaisena (NCSA) Viestintävirasto määrittelee, miten turvaluokiteltua tietoa on sähköisesti käsiteltävä ottaen huomioon kansainväliset turvallisuussopimukset ja kansallisen lainsäädännön. Lisäksi virasto toimii kansallisena salaustekniikan asiantuntijana, hyväksyy käytettävät salaustekniset menetelmät, huolehtii salausteknisestä materiaalin hallinnasta, säilytyksestä ja jakelusta ja vastaa luokiteltua tietoa käsittelevien tietoliikennejärjestelmien hyväksymisestä.

Monivuotiset tulostavoitteet

Viestintävirasto:

- edistää teleyritysten ja muiden huoltovarmuuskriittisten toimijoiden välistä yhteistyötä, jolla tuetaan viestintäverkkojen luotettavuuden ja toimivuuden kehittämistä.
- kehittää yhteistyössä muiden varautumisvastuullisten organisaatioiden kanssa yhteiskunnan huoltovarmuuskriittisen infrastruktuurin tilannekuvaprosessia ja erityispalveluja, joilla varmistetaan yhteiskunnan mahdollisimman häiriötön toiminta poikkeusoloissa ja vakavissa häiriötilanteissa.
- varmistaa viestinnän infrastruktuurin toimintakyvyn ja teknisen laadun normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa teknisillä määräyksillä, suosituksilla, ohjeilla, suunnitelmilla ja ratkaisuilla.
- asettaa kansallisena tietoliikenneturvallisuusviranomaisena vaatimukset erityissuojattavien kohteiden viestintäverkkojen ja näihin liittyvien keskeisten järjestelmien ja palvelujen turvallisuudelle.
- laajentaa tietoturvapalvelujen kohderyhmiä muun muassa IT-palvelujen tuottajiin ja automaatiojärjestelmien toimittajiin sekä sosiaali- ja terveystoimeen.

Lisäksi:

- Viestintäviraston antama tietoliikennejärjestelmien ja -tuotteiden viranomaishyväksyntä edistää kotimaisten tietoturvatuotteiden ja -palvelujen pääsyä kansainvälisille markkinoille.

4.1.5 Tuottavuuden, investointien ja kilpailukyvyn edistäminen viestinnän toimialalla

Toiminnalliset linjaukset

Viestintävirasto seuraa ja analysoi markkinoiden kehittymistä, palvelujen hintatasoa ja laatua. Lisäksi virasto seuraa teletoimialan yritysten investointikykyä ja toteutuneita investointeja. Säännöllisesti julkaistavan markkinatiedon ja yrityksille annettun ohjeistuksen avulla lisätään markkinoiden läpinäkyvyyttä sekä parannetaan sääntelyn ennakoitavuutta ja selkeyttä.

Viestintämarkkinoiden sääntelyllä edistetään kilpailua ja poistetaan markkinahäiriöitä kohdistamalla sääntely pullonkauloiksi muodostuneiden verkkotuotteiden tarjontaan. Viestintäviraston markkinaseurannan ja markkinoiden valvonnan painopisteenä on edistää kilpailua laajakaistapalvelujen tarjonnassa. Esimerkiksi verkkoon pääsyä koskevilla velvoitteilla mahdollistetaan kilpailevien yritysten tulo laajakaistapalvelujen markkinoille. Viestintämarkkinoiden valvonnalla varmistetaan, että yritykset noudattavat niille asetettuja hinnoittelu- ja toimintavelvoitteita. Viestintäyritysten ohjausta ja valvontaa tuetaan ajantasaisella ja objektiivisella markkinatiedolla viestintämarkkinoiden kehityksestä ja keskeisistä palveluista.

Viestintävirasto edistää sääntelytoimillaan infrastruktuurikilpailua ja pyrkii siihen, että sääntely on teknologianeutraalia ja innovaatioihin kannustavaa. Markkinoiden valvonnalla kannustetaan alalle tulevia yrityksiä kehittämään omaa kilpailevaa verkkoaan ja siten tulemaan entistä riippumattomammiksi perinteisten toimijoiden vuokraamasta verkkokapasiteetista. Sääntelytoimien tavoitteena on edistää kilpailun toimivuutta ja investointeja, varmistaa palvelujen yhteentoimivuus, taata monipuolisten, edullisten ja laadukkaiden viestintäpalvelujen tarjonta ja siten parantaa koko kansantalouden hyvinvointia.

Viestintävirasto ottaa toiminnassaan huomioon yritysten investointikannusteet ja pyrkii sääntelyllä kannustamaan sekä perinteisiä toimijoita että uusia markkinoille tulijoita investointeihin. Säännellyt hinnat perustuvat Suomessa pääasiassa yritysten omiin toteutuneisiin kustannuksiin kuitenkin siten, että säännellyssä hinnassa otetaan huomioon toiminnan tehokkuus ja myös sitoutuneen pääoman kustannukset. EU:n komissiolle tehtävä raportointi ja tietojen toimittaminen tulee merkittävästi lisääntymään niin markkinaseuranta- kuin valvontatoiminnassa.

Viestintävirastolla on keskeinen rooli syrjäseutujen laajakaistahankkeiden tukemisessa. Virasto toimii hankkeiden valtion tuen valtionapuviranomaisena. Valtion tuen avulla pyritään luomaan verkkoinvestointeja myös alueille, joille teleyritykset eivät markkinaehtoisesti rakentaisi laajakais-
taisia tietoliikenneverkkojaan.

Monivuotiset tulostavoitteet

Viestintävirasto:

- tuottaa ja ylläpitää yhteistyössä viestintäyritysten ja muiden sidosryhmien kanssa julkishallinnon ja markkinoiden tarpeita palvelevaa, puolueetonta tutkimus- ja seurantatietoa viestintätoimialan kehityksestä, investointikyvystä ja investoinneista sekä markkinaindikaattoreista.
- seuraa säänneltyjen tuotteiden hinta- ja kustannuskehitystä sekä julkaisee tarvittaessa ohjeita ja suosituksia kohtuullisena pidettävästä hinnoittelusta.
- analysoi kilpailutilanteen säännöllisin väliajoin ennakkosääntelyn kannalta merkityksellisillä viestintämarkkinoilla. Kilpailutilanteen niin vaatiessa Viestintävirasto nimeää huomattavan markkinavoiman yritykset ja asettaa niille tarvittavat velvollisuudet.

Lisäksi:

- Viestintämarkkinoiden valvonnalla varmistetaan, että yritykset noudattavat niille asetettuja tukku-markkinavelvoitteita.
- Yritysten väliset verkko- ja viestintäpalvelujen hinta- ja laatu-erimielisyydet ratkaistaan ensisijaisesti osapuolten keskinäisissä sovitteluissa. Vireille tulleet valitukset ratkaistaan määräaikoja noudattaen.

4.2 Viestintäpalvelut

4.2.1 Viestintäpalveluiden laatu, saatavuus ja kohtuuhintaisuus

Tele- ja postipalvelujen tasa-arvoisen saatavuuden sekä kohtuuhintaisuuden turvaaminen kaikille kuluttajaryhmille korostuu. Viestintävirasto kiinnittää valvonnassaan erityistä huomiota kuluttajien kannalta kohtuullisiin viestintäpalvelujen sopimusehtoihin, samoin kuin yritysten hinnoittelun ja sopimusehtojen selkiyttämiseen. Säännöksissä määritellään yleispalvelujen vähimmäistaso ja saatavuus. Telepalvelujen yleispalvelu sisältää puhelinpalvelun lisäksi myös perustason laajakaistayh-

teyden, jonka nopeudeksi on tässä vaiheessa määritelty 1 Mbit/s. Myös postipalveluja koskeva lainsäädäntö on uudistumassa. Uudistuneen postipalvelulainsäädännön myötä Viestintäviraston rooli ja tehtävät yleispalvelun turvaamisessa kasvavat.

Viestintämarkkinoiden muutokset lisäävät jatkuvasti myös palvelujen laatua koskevan ajantasaisen tiedon tarvetta. Viestintäpalvelujen laadun seuranta korostuu myös EU-tasolla. Laadun nostaminen merkittäväksi kilpailutekijäksi hinnan rinnalle edellyttää, että palvelujen käyttäjillä on tarjolla ajankohtaista tietoa palvelujen laadusta. Ajantasaisen tiedon tuottamisen lisäksi erityisenä painopisteenä on valvoa telepalvelujen yleispalvelun toteutumista. Telepalvelujen yleispalvelun laajeneminen laajakaistastaan edellyttää virastolta uusia toimenpiteitä erityisesti näiden palvelujen laadun ja toimintavarmuuden varmistamiseksi.

Kohtuuhintaisuus varmistetaan valvomalla yleispalvelutuotteiden vähittäishintoja. Valvonta edellyttää ajantasaista tietoa yleispalvelun hinnoittelusta. Postipalvelujen valvonnassa yleispalvelun laatu, saatavuus ja kohtuuhintaisuus ovat myös jatkossa valvonnan pääkohteina.

Valtioneuvosto linjasi vuoden 2008 joulukuussa, että vuoden 2015 loppuun mennessä nopeat 100 Mbit/s:n yhteydet mahdollistava runkoverkko tulisi olla kattavasti lähes kaikkien saatavilla. Valtio osallistuu verkkojen rakentamiseen kaikkein syrjäisimmillä alueilla, joilla asuu noin viisi prosenttia Suomen väestöstä. Viestintävirastolle määriteltiin laajakaistarakentamisen valtion tukea koskevasa laissa uusia, valtionapuviranomaisen rooliin liittyviä tehtäviä.

Monivuotiset tulostavoitteet

Viestintävirasto:

- tarjoaa sekä toimialan yrityksille että kuluttajille ajantasaista ja järjestelmälliseen seurantaan perustuvaa tietoa viestintäpalvelujen hinnoista ja laadusta.
- tuottaa tutkimuksiin ja selvityksiin perustuvaa tietoa tele- ja postipalveluiden yleispalvelun hinnoittelusta, saatavuudesta, laadusta ja palvelutasosta.
- varmistaa palvelujen tasa-arvoisen saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden valvomalla, että lainsäädännössä määritelty yleispalvelu toteutuu säädetyn tasoisena. Toimijoille annetaan yleispalvelun toteuttamiseksi tarvittavat suositukset, ohjeet ja velvoittavat päätökset.
- nimeää tarvittaessa yleispalveluvolliset tele- ja postiyrietykset.
- toimii valtion tukemien laajakaistaverkkohankkeiden valtionapuviranomaisena.
- valvoo selvityksiin, ohjein ja päätöksiin, että teleyritysten sopimusehdot ovat kohtuullisia. Valvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota sopimusehtojen ja hinnoittelun selkeyteen ja läpinäkyvyyteen.

4.2.2 Monipuolinen sähköinen media

Sähköisen median jakelukanavat monipuolistuvat ja tv-kuvan laatu paranee. Teräväpiirtolähetykset yleistyvät kaapelitelevisio-, satelliittitelevisio- ja IPTV-verkoissa ja suunnittelukaudella teräväpiirtolähetykset alkavat myös maanpäällisissä televisiojako- verkoissa. Myös erilaisten tilausvideopalveluiden käyttö yleistyy kotitalouksissa.

Sähköisen mediaympäristön muutokset asettavat uusia haasteita mediapalvelujen valvonnalle. Sääntelyssä korostuu valvonnan riippumattomuus laite-, jakelu- tai vastaanottotavoista. Muuttuvilla markkinoilla on tärkeää turvata kotimaisten sisältö- ja verkkotoimijoiden toimintaedellytykset niin, että loppukäyttäjille on kohtuukustannuksin tarjolla monipuolisia mediapalveluja riippumatta käytetystä laite- tai jakelutavasta.

Uudistuneen kansallisen lainsäädännön myötä viraston valvontatoiminta ulottuu perinteisen lineaarisen televisiotoiminnan ohella koskemaan osin myös tilausvideopalveluita sekä internetissä tarjottavia sisältöjä. Jakeluteiden monipuolistuminen ja tekniikan kehitys edellyttävät tarvittavan valvonnan ja ohjauksen määrän, laadun ja kohteiden jatkuvaa arviointia.

Viestintäviraston teettämällä tutkimuksilla ja selvityksillä kerätään tietoa kuluttajien medialukutaidon tasosta ja käsityksistä mediaan liittyvistä haitoista. Tutkimustulosten avulla tuetaan toimialan itsesääntelyä ja jaetaan yhteistyöverkoston kautta tietoa lapsille, vanhemmille ja opettajille.

Julkisen palvelun rahoitus on tarkoitettu toteuttamaan vuoden 2012 alusta keräämällä yleisradiomaksua kotitalouksilta ja yrityksiltä. Jos julkisen palvelun rahoitusta koskeva laki hyväksytään eduskunnassa, Viestintävirasto kehittää yleisradiomaksun keräämiseksi uuden tietojärjestelmän ja palveluprosessit. Tällöin myös televisiomaksujen laskutus ja valvontatoimet lopetetaan vuoden 2011 loppuun mennessä.

Monivuotiset tulostavoitteet

Viestintävirasto:

- seuraa tutkimuksin ja selvityksin televisio- ja radiotoiminnalle asetettujen lupaehtojen ja muiden toiminnallisten rajoitusten noudattamista. Virasto myös ohjaa toimintaa ohjein ja suosituksin sekä tukee toimijoiden mahdollisimman laaja-alaista itsesääntelyä.
- valvoo, että televisiotoiminnan mainontaa ja sponsorointia koskevat eurooppalaiselle ja riippumattomalle ohjelmatuotannolle asetetut ehdot toteutuvat ohjelmatarjonnassa.
- valvoo julkisen palvelun televisiotoimintaa arvioimalla laissa asetettujen velvoitteiden toteutumista vuosittain valtioneuvostolle annettavassa lausunnossa.
- valvoo lapsille haitallisten televisio-ohjelmien esitysaikoja ja haitallisista ohjelmista varoittamista ja tukee mediaevalvontaa tutkimusten, suositusten ja ohjeiden avulla.
- kerää televisiomaksut valtion televisio- ja radiorahaston vuosittaisten käyttösuunnitelmien mukaisesti.
- valvoo, että television käyttöön otosta tehdään ilmoitus televisiomaksun perimistä varten.
- ottaa käyttöön vuoden 2012 alusta uuden järjestelmän yleisradiomaksun keräämiseksi sekä lopettaa televisiomaksun laskutuksen ja valvontatoimet vuoden 2011 loppuun mennessä, jos julkisen palvelun rahoitusta koskeva laki hyväksytään eduskunnassa.

4.3 Luottamus sähköisiin palveluihin ja palvelujen hyödyntäminen

4.3.1 Luottamus sähköisiin palveluihin

Toiminnalliset linjaukset

Käyttäjien luottamus sähköisiin palveluihin perustuu toimiviin viestintäverkkoihin ja -palveluihin sekä hyvään tietoturvaan ja -suojaan. Luottamuksen ylläpitäminen edellyttää nopeasti kehittyvässä ja monimutkaistuvassa verkko- ja palvelutarjonnassa esiin tulevien ongelmien ja uhkien tehokasta hallintaa. Samoin kansalaisten ja yritysten tieturvaosaamista ja -tietoisuutta sähköisten palveluiden käyttäjinä ja toteuttajina on edelleen parannettava.

Viestinnän luottamuksellisuuden suojaaminen uusilla tekniikoilla toteutettavissa palveluissa edellyttää jatkossa myös salaus- ja tunnistamisjärjestelmien laaja-alaisempaa soveltamista. Varmenneteknologian ja tunnistuspalvelujen kehitys ja niiden parempi hyödyntäminen edistävät sekä nykyisten tietoyhteiskuntapalvelujen käytön laajentumista että kokonaan uudenlaisten palvelujen markkinoille saattamista ja kehittymistä.

Monivuotiset tulostavoitteet

Viestintävirasto:

- edistää kansalaisten luottamusta viestintäverkkoihin ja tietoyhteiskunnan palveluihin tarjoamalla ennakoivia ratkaisu- ja varoituspalveluja tietoturva- ja tietosuojauhkien ja riskien hallintaan.
- tukee ja kehittää käyttäjien tietoturva- ja turvallisuusvalmiuksia ja tuottaa käyttäjille kansalaisryhmittäin sovitettua tietoa, tietoturvapalveluja ja turvallisen verkkoasioinnin malleja ja suosituksia.

- edistää uusien menetelmien käyttöä sähköisten allekirjoitusten ja sähköisen tunnistamisen välineinä. Sähköisen asioinnin mahdollisuudet kehittyvät, ja viranomaisvalvonta lisää luotamusta palveluihin.

Lisäksi:

- Kansallista Tietoturvapäivää ja -viikkoa vietetään vuosittain helmikuussa.

4.3.2 Erityisryhmien tarpeet

Toiminnalliset linjaukset

EU:ssa valmisteilla olevassa sähköisen viestinnän direktiivipaketissa ikääntyneiden ja erityisryhmien tarpeet viestintäpalvelujen käyttäjinä korostuvat entisestään. Postipalvelujen esteettömyys on jatkossa osa yleispalvelun saatavuuden valvontaa. Viestintävirasto osallistuu erityisryhmien sähköisten viestintäpalvelujen tarpeita selvittävien kansallisten ja kansainvälisten ryhmien toimintaan ja toimenpideohjelmien laadintaan ja toteutukseen sekä pyrkii lisäämään yhteistyötahojen tietoisuutta tarjolla olevista palveluista. Tiedon jakamista saavutettavasti verkkosivujen kautta kehitetään edelleen.

Näkö- ja kuulovammaisten osallisuutta televisiotarjonnasta on ehdotettu edistettäväksi asettamalla merkittävän määrän yleisöstä tavoitettavia ohjelmistoja lähetettävälle televisiotoimijoille velvoite liittää ohjelmistoihin ääni- ja tekstityspalvelu.

Monivuotiset tulostavoitteet

Viestintävirasto

- tuottaa tutkimuksiin ja selvityksiin perustuvaa tietoa postipalvelujen esteettömyydestä osana yleispalvelun valvontaa.
- turvaa erityisryhmien tarpeet lisäämällä yhteistyötä ja tietojen vaihtoa viestintäpalvelujen tuottajien ja erityisryhmiä edustavien tahojen välillä.
- valvoo, että ääni- ja tekstityspalveluille asetettavat veloitteet toteutuvat televisiotoiminnassa.

4.4 Viestintäviraston sähköiset palvelut

Julkishallinnon tehtävänä on edistää arjen tietoyhteiskunnan kehitystä tukemalla yritysten toimintaedellytyksiä sekä kehittämällä aktiivisesti omia palveluitaan ja toimintatapojaan. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntämällä edellytykset kansalaisvaikuttamiseen parantuvat ja kasvavat. Viestintävirasto osallistuu tietoyhteiskunnan keskeisenä vaikuttajana tietoyhteiskunnan perusedellytysten, infrastruktuurin, innovaatioympäristön ja markkinoiden, sisältöjen ja palveluiden sekä osaamisen ja valmiuksien kehittämiseen. Myös viraston omia palveluprosesseja ja sähköisiä asiointipalveluja kehitetään jatkuvasti.

4.4.1 Palveluprosessien kehittäminen

Toiminnalliset linjaukset

Viestintävirasto tarjoaa asiakkailleen laadukkaita ja asiakkaiden tarpeisiin perustuvia asiantuntija- ja asiointipalveluita. Viestintävirastolla on siihen hyvin toimivat, tehokkaat, kansalaisten ja sidosryhmien tarpeet huomioivat palveluprosessit.

Monivuotiset tulostavoitteet

Palveluprosessien kehittämisen tavoitteena on jatkuvasti parantaa Viestintäviraston palvelujen saatavuutta ja laatua samalla kun prosessien virtaviivaistamisella ja osaprosessien automatisoinnilla saavutetaan resurssien säästöä ja korkea toiminnan tuottavuus.

4.4.2 Sähköisten palvelujen kehittäminen

Toiminnalliset linjaukset

Viestintävirasto tarjoaa asiakkailleen kehittyneitä ja luotettavia sähköisiä palveluja kehittämällä niitä yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa. Verkkopalveluiden systemaattisen kehittämisen tueksi Viestintävirastolla on verkkopalvelustrategia, joka kokoaa yhteen viraston tehtävien hoitoon liittyvien verkkopalveluiden kehitystarpeet ja linjaukset.

Viestintäviraston palveluista merkittävä osa on tarjolla myös sähköisenä asiointipalveluna verkossa. Hallituksen 6.3.2009 tekemän kannanoton mukaisesti loputkin kansalaisille ja yrityksille suunnatuista viraston keskeisimmistä palveluista tullaan siirtämään verkkoon vuoteen 2013 mennessä.

Monivuotiset tulostavoitteet

Viestintäviraston sekä kansalaisille että sidosryhmilleen tarjoamia sähköisiä palveluja ovat muun muassa sähköisesti myönnettävät verkkotunnukset, televerkon numerot, radiotaajuuksien luvat ja tutkinnot, tietoturvaspalvelut, laajakaistanopeusmittaukset sekä alan markkinatietojen kerääminen ja markkinakatsausten julkaiseminen. Virasto sekä ottaa vastaan että toimittaa asiakkailleen e-laskuja. Tavoitteena on kehittää jatkossakin konkreettisia sähköisiä palveluita, jotka parantavat kansalaisten ja yritysten arkipäivää merkittävästi. Asiointi tapahtuu pääosin itsepalveluperiaatteella ajasta ja paikasta riippumattomasti. Sähköiset asiointipalvelut rakentuvat yhteisen palvelulustan ja -arkkitehtuurin pohjalle. Vuoden 2010 aikana viraston verkkopalvelustrategiaa uusitaan vuosille 2011–2014.

5 RESURSSIT JA TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

5.1 Taloudelliset voimavarat

5.1.1 Toiminnan rahoitus

Viestintävirasto on valtion talousarviossa nettobudjetoitu virasto, joka kattaa toimintansa kustannukset pääosin keräämillään maksuilla. Viraston menot on merkitty toimintamomentille. Pääosa viraston tuloista on maksullisen toiminnan tuloja, jotka on kohdistettu toimintamomentille. Loput viraston keräämistä tuloista on veronluonteisen toiminnan tuloja ja ne tuloutetaan verotuloihin.

Suurimmat maksullisen toiminnan tulot kertyvät radiolähettimien taajuusmaksuista, viestintäverkon numerointimaksuista ja verkkotunnusmaksuista. Myös valtion televisio- ja radiorahastolta laskutettu korvaus rahastoon kerättävien maksujen perimisestä on merkitty maksullisen toiminnan tuloihin.

Viestintämarkkinamaksun, tietoturvamaksun, postitoiminnan valvontamaksun sekä televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun tuloarviot on merkitty veronluonteisiin tuloihin.

Viestintäviraston maksullisesta toiminnasta arvioidaan vuonna 2010 kertyvän tuloja 29,1 miljoonaa euroa nettomenon ollessa 7,5 miljoonaa euroa. Veronluonteisina tuloina kertyisi 5,1 miljoonaa euroa.

Viestintäviraston maksujen tulee olla kustannusvastaavia. Kustakin maksusta tuleva vuosittainen kertymä vastaa niitä kokonaiskustannuksia, jotka aiheutuvat kyseisen toiminnan hoitamisesta. Viraston uudet ja muuttuvat tehtävät sekä muun muassa yleinen kustannustason nousu edellyttävät tarkistuksia maksurakenteeseen ja maksujen tasoon. Samoin kehittyvä teknologia, muuttuvat markkinat ja lainsäädäntö edellyttävät jatkuvaa maksurakenteen kehittämistä.

5.1.2 Maksullisen toiminnan tulot

Radiohallinnollisten maksujen säädöspohjana on valtion maksuperustelaki. Radiohallinnon maksuilla katetaan radiohallintoon liittyvien tehtävien Viestintävirastolle aiheuttamat kustannukset. Vuoden 2010 tulokertymäarvio on noin 10,4 miljoonaa euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön asettama taajuusmaksutyöryhmä selvittää parhaillaan uusia taajuusmaksumalleja. Uusitun taajuusmaksumallin tavoitteena on kohdella nykyistä tasapuolisemmin taajuuksien eri käyttäjäryhmiä sekä kannustaa tehokkaaseen taajuuksien käyttöön.

Numerointimaksun perusteista säädetään viestintämarkkinalaissa. Viestintäverkon numerointimaksua maksetaan numeron tai tunnuksen käytöstä, numeroinnin hallinnosta ja valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Numerointimaksujen tulokertymätavoite vuoden 2010 talousarviossa on noin 2,7 miljoonaa euroa.

Verkkotunnusmaksujen tasoa ja rakennetta on uudistettu vuoden 2006 alusta lukien. Verkkotunnuslain muutos mahdollisti verkkotunnuksen hakemisen myös yksityishenkilöille. Verkkotunnusten rekisteröintimäärien kasvun johdosta verkkotunnusmaksuja on voitu alentaa vuosittain. Sama kehitys jatkunee. Vuoden 2010 tulokertymäarvio on 3,3 miljoonaa euroa.

Valtion televisio- ja radiorahastolta laskutettava korvaus rahastoon kerättävien maksujen perimisestä perustuu lakiin. Hallituspuolueet ovat sopineet linjauksista, joiden pohjalta ryhdytään valmistelevaan Yleisradion rahoitusta ja hallinnon uudistamista koskevia lainsäädäntömuutoksia. Tämän linjauksen mukaan yleisradiomaksua aletaan periä vuoden 2012 alusta. Virasto varautuu kehittämään toimintaansa uuden rahoitusmallin edellyttämällä tavalla.

Huoltovarmuuskeskus on tehnyt viraston kanssa ostosopimuksen kriittisen infrastruktuurin toimijoille tarjottavasta tietoturvapalvelusta. Sopimus on voimassa vuoden 2016 loppuun.

5.1.3 Veronluonteiset tulot

Sähköisen viestinnän tietosuojalakiin perustuvaa tietoturvamaksua peritään teleyrityksiltä. Maksu on sidottu teleyritysten liikevaihtoon. Tuloarvio vuonna 2010 on 0,46 miljoonaa euroa.

Viestintämarkkinamaksun perusteista säädetään viestintämarkkinalaissa. Maksua peritään ilmoituksen- tai toimiluvanvaraista teletointia harjoittavilta teleyrityksiltä. Viestintämarkkinamaksu vastaa niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat Viestintävirastolle viestintämarkkinalaissa säädettyjen, teleyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta. Tuloarvio vuodelle 2010 on 2,7 miljoonaa euroa.

Postipalvelulakiin perustuvaa postitoiminnan valvontamaksua peritään postiyrityksiltä. Maksu vastaa niitä kokonaiskustannuksia, joita virastolle aiheutuu laissa säädettyjen postiyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta. Tuloarvio vuodelle 2010 on 1,3 miljoonaa euroa.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaan valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla televisio- tai radiotoimintaa harjoittavat yritykset sekä Yleisradio Oy ovat velvollisia suorittamaan Viestintävirastolle vuosittaisen valvontamaksun. Maksu vastaa niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat virastolle televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa säädettyjen televisio- ja radiotoiminnan harjoittajia koskevien tehtävien hoitamisesta. Maksun tulokertymäarvio on noin 0,6 miljoonaa euroa.

5.2 Nykyisten tehtävien vaatimat resurssit

5.2.1 Taloudelliset voimavarat

Viestintävirasto esittää toiminta- ja taloussuunnitelmassaan sekä **peruslaskelman** että **kehittämissuunnitelman**.

Peruslaskelma

Peruslaskelmassa on otettu huomioon valtiontalouden kehykset sekä vuoden 2010 talousarvion taso. Laskelmat on laadittu vuoden 2010 hinta- ja kustannustasoon. Viestintäviraston vuosittainen kehys eli nettomenoarvio suunnittelukaudella on 7,5 miljoonaa euroa. Kehys sisältää väistötalasta aiheutuvia budjettirahoitteisia menoja noin 1,2 miljoonaa euroa sekä budjettirahoitteisen NCSA-toiminnan menoja 0,65 miljoonaa euroa.

Momentille 31.40.50 Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen on budjetoitu 500 000 euroa Viestintäviraston hallinnollisia ja yleiskustannuksia varten.

Viestintäviraston bruttomenot vuoden 2010 talousarviossa ovat yhteensä 36,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 bruttomenoarvio on 34,6 miljoonaa euroa.

Henkilöstömenot laskevat vuoden 2010 talousarvion noin 16,5 miljoonasta eurosta suunnittelukauden lopun 14,9 miljoonaan euroon. Mahdollinen siirtyminen yleisradiomaksuun johtaa toiminnan uudelleen järjestelyihin, jotka todennäköisesti tuovat henkilöstömenosäästöjä.

Muut kulutusmenot ovat vuoden 2010 talousarviossa noin 15,5 miljoonaa euroa ja suunnittelukauden lopulla noin 17,8 miljoonaa euroa. Palvelujen ostomenot kasvavat palvelujen ulkoistamisen myötä.

Investointimenot vaihtelevat vuosittain. Verkkotunnusjärjestelmän ja uuden yleisradiomaksujärjestelmän kehittämisinvestoinnit sekä taajuustietokannan ja sähköisen asiointin kehittäminen ajoittuvat suunnittelukauden alkuvuosille.

Taulukko 1. Momentti 31.40.01 Viestintäviraston menot ja tulot vuosina 2008–2014 (milj. euroa)

	2008 TP	2009 TA	2010 TAE	2011 TTS	2012 TTS	2013 TTS	2014 TTS
Menot							
henkilöstömenot	14,7	16,1	16,5	16,2	15,6	15,0	14,9
muut kulutusmenot	13,9	15,6	15,5	16,0	17,5	17,7	17,8
investoinnit	1,8	2,3	4,6	3,4	2,1	1,9	1,9
Menot yhteensä	30,4	34,0	36,6	35,6	35,2	34,6	34,6
Tulot	26,8	27,2	29,1	28,1	27,7	27,1	27,1
Nettomenot	3,6	6,8	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5

Tuloarviot toimintamomentilla koostuvat maksuperustelain mukaisista tuloista. Tuloarvioita ja maksuasetuksia tarkennetaan vuosittaisen budjettiprosessin yhteydessä.

Veronluonteisen toiminnan tuloarviot on merkitty veronluonteisten tulojen momentille.

Taulukko 2. Momentti 11.19.04 Muut veronluonteiset tulot vuosina 2008–2014 (milj. euroa)

	2008 TP	2009 TA	2010 TAE	2011 TTS	2012 TTS	2013 TTS	2014 TTS
Tuloarvio	4,4	4,7	5,1	5,2	5,2	5,2	5,2

Kehittämissuunnitelma

Kehittämissuunnitelma sisältää viraston uusien tehtävien edellyttämät resurssit.

Vuoden 2010 talousarviossa toimintamenomomentin nettomäärärahaan sisältyy 0,65 miljoonan euron lisäys käytettäväksi tietoliikenneturvallisuusviranomaisen (NCSA) toiminnan käynnistämiseen. Virasto on arvioinut, että tehtävien asianmukainen hoito edellyttää suunnittelukaudella asteittain kasvavaa henkilöresurssipanostusta, vuoteen 2013 mennessä yhteensä 10 henkilötyövuotta. Tehtäviä ei ole tarkoituksenmukaista rahoittaa viraston keräämillä maksuilla, vaan ne tulee rahoittaa budjettimäärärahalla. Alla olevassa taulukossa esitetään suunnittelukauden kehikseen toiminnan laajenemisesta aiheutuvat lisämäärärahatarpeet.

Taulukko 3. Momentti 31.40.01 Nettomäärärahan lisäys NCSA-toiminnasta

	2008 TP	2009 TA	2010 TAE	2011 TTS	2012 TTS	2013 TTS	2014 TTS
Menot yhteensä	0,0	0,0	0,7	1,1	1,4	1,7	1,7

5.2.2 Omaisuus

Viestintäviraston omaisuuden arvo vuoden 2008 lopussa oli 10,1 miljoonaa euroa. Käyttöomaisuudesta suurimman erän muodostavat erilaiset atk-ohjelmistot ja sovellukset, kuten taajuustietokanta, verkkotunnusjärjestelmä ja muut sähköisen asioinnin järjestelmät. Koneet ja laitteet sisältävät mm. lähiverkon laitteet sekä radiotarkastuksen mittalaitteet.

Tase-ennusteet suunnittelukaudelle ilmenevät oheisesta taulukosta.

Taulukko 4. Tase vuonna 2008 ja tase-ennusteet vuosille 2009–2014 (milj. euroa)

	2008 TP	2009 ennuste	2010 ennuste	2011 ennuste	2012 ennuste	2013 ennuste	2014 ennuste
Tase	10,1	10,5	12,2	12,4	11,5	10,4	9,6

5.3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Viestintäviraston henkilöstöstrategian tavoitetilana on osaava, motivoitunut, aikaansaava, hyvinvoiva ja oikein mitoitettu henkilöstö.

5.3.1 Henkilöstösuunnittelu

Suunnittelukaudella tapahtuu merkittäviä Viestintäviraston toimintaan ja henkilöstöresursseihin vaikuttavia ulkoisia ja sisäisiä muutoksia. Muutoksia aiheuttavat mm. viestintätoimialan kehitys, julkishallinnon taloudellinen tilanne, valtion tuottavuusohjelma, viraston tehtävien muutokset ja henkilöstön ikääntyminen. Muutokset heijastuvat lähivuosina viraston henkilöstöresursseihin sekä laadullisesti että määrällisesti.

Suunnittelukauden aikana viraston toiminta laajenee ja resurssitarpeet kasvavat mm. kansallisen tietoturvallisuuden (NCSA-viranomaistoiminta), laajakaistapalvelujen ja viestintädirektiivien uusien hallintotehtävien johdosta.

Viestintäviraston toiminnassa arvioidaan vuonna 2012 tapahtuvan merkittäviä toiminnallisia muutoksia, joilla on henkilöstövaikutuksia. Mikäli eduskunta hyväksyy lain julkisen palvelun rahoittamisesta ns. yleisradiomaksulla, viraston nykyinen televisiomaksutoiminta lakkaa ja korvautuu säädettyään uuteen yleisradiomaksulainsäädäntöön perustuvalla yleisradiomaksun perintätoiminnalla.

Valtion tuottavuusohjelman asettamat rajoitteet lisäresurssien hankkimiselle lisäävät henkilöstösuunnittelun haasteellisuutta. Tuottavuusohjelman rajoitusten seurauksena tarve priorisoida nykyisiä ja uusia lakisääteisiä tehtäviä kasvaa. Viestintävirasto tulee myös kohdentamaan suunnittelu- ja toteutuksen eläkepoistuman viraston virka- ja toimirakennetta kehittäväällä tavalla.

Viestintäviraston henkilöstösuunnitelman htv-ennusteissa (taulukko 5) on otettu huomioon liikenne- ja viestintäministeriön virastolle asettamat tuottavuuden kehittämistavoitteet ja tavoitteiden tarkistukset. Taulukossa 6 on esitetty viraston htv-ennuste tuottavuusohjelman ja virastolle tulossa olevien uusien tehtävien mukaisesti arvioituna.

Henkilöstösuunnitelman htv-ennusteissa on yleisradiomaksuun siirtymisen henkilöstövaikutuksina huomioitu vähennyksenä 12 henkilötyövuotta, jotka sisältyvät viraston tuottavuustavoitteisiin. Yleisradiomaksuun siirtymisen henkilöstövaikutukset voidaan arvioida tarkemmin sen jälkeen, kun yleisradiomaksua koskeva lainsäädäntö on valmistunut.

Taulukko 5 (peruslaskelman mukainen). Viestintäviraston henkilötyövuodet TTS-kaudella 2011–2014 tuottavuusohjelman mukaisesti ilman virastolle mahdollisesti tulevien uusien tehtävien edellyttämiä henkilöstöresursseja:

Henkilötyövuodet (htv)	Lähtötaso	Tavoite		Tavoite TTS-kaudelle			
	2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Päätoimiset	253	249	248	246	246	235	234

Taulukko 6 (kehittämisvaihtoehto). Viestintäviraston henkilötyövuodet TTS-kaudella 2011–2014 tuottavuusohjelman ja virastolle annettujen uusien tehtävien mukaisesti:

Henkilötyövuodet (htv)	Lähtötaso	Tavoite		Tavoite TTS-kaudelle			
	2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Päätoimiset	253	249	248	252	254	245	244

Viestintävirastossa toimii TTS-kaudella 2011–2014 myös sivutoimisia tutkintojen vastaanottajia sekä vuoteen 2011 saakka sivutoimisia tv-maksutarkastajia.

5.3.2 Henkilöstön hankinta ja osaamisen varmistaminen

Viestintävirasto varmistaa, että sillä on tavoitteiden ja kehittyvän toiminnan tarpeiden mukaiset henkilöstöresurssit.

Virasto kehittää ja ylläpitää toimivia henkilöstön hankinta- ja valintaprosesseja, myönteistä työntantajamielikuvaa sekä kehittää viraston palkitsemisjärjestelmää.

Kehittämiskeskusteluilla (tulos-, tavoite- ja kehityskeskusteluosiot) varmistetaan henkilöstön selviytyminen vaikeutuissa ja uudistuvissa tehtävissä. Viraston toiminnan tehokkuus, kehittäminen sekä henkilöstön ammattitaidon laajentaminen ja syventäminen saavutetaan muun muassa koulutuksella, urasuunnittelulla sekä asiantuntijuutta jakamalla niin talon sisäisesti kuin neuvottelukun-

nissa ja työryhmissä. Myös esimiestyön kehittäminen ja laadun mittaaminen tukevat virastolle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

5.3.3 Hyvinvoiva henkilöstö

Työhyvinvointiin liittyvien toimenpiteiden painopiste on ennaltaehkäisevässä toiminnassa viraston henkilöstöstrategian ja vuosittain tarkistettavan työhyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Fyysisen ja henkisen työkyvyn lisäksi kiinnitetään huomiota muun muassa työn organisointiin, johtamisen kehittämiseen työkykyä tukevaksi sekä yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen. Työhyvinvointia ja ilmapiiriä seurataan säännöllisesti vuosittain tehtävillä kartoituksilla, joiden pohjalta käynnistetään tarvittavia kehittämishankkeita. Valtionhallinnon työhyvinvointihankkeita ja tarjolla olevia kuntoutusmahdollisuuksia hyödynnetään henkilöstön työhyvinvoinnin parantamisessa.

5.4 Toiminnan kehittäminen

5.4.1 Tuottavuusohjelma

Valtion tuottavuusohjelman ensimmäisessä vaiheessa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle on kohdennettu 440 henkilötyövuoden vähenemä vuoteen 2011 mennessä. Viestintävirastolta edellytetty vähennystarve on 4 henkilötyövuotta.

Tuottavuusohjelman toisen vaiheen tuottavuustoimenpiteet ulottuvat vuoteen 2015. Hallinnonalan vähennystavoite on 254 henkilötyövuotta. Viestintävirastolle on esityksessä kohdennettu 15 henkilötyövuoden vähennykset. Vähennyksistä 12 henkilötyövuotta kohdentuisi tv-maksutoiminnalle ja 3 henkilötyövuotta tukitoimintoihin.

Viestintävirasto saavuttaa tuottavuustavoitteet toimintojaan tehostamalla ja ulkoistamalla tukitoimintojaan. Tuottavuustoimenpiteet ovat osa jatkuvaa viraston toiminnan kehittämistä. Luonnollista poistumaa hyödynnetään täysimääräisesti sellaisissa tehtävissä, joissa se on mahdollista.

Virastolle on osoitettu myös merkittäviä uusia tehtäviä, joista aiheutuu lisäresurssitarpeita. Nämä resurssitarpeet on esitetty kehittämissuunnitelmassa.

5.4.2 Palvelukeskusorganisaation käyttö

Viestintäviraston ostoreskontran hoito siirtyy Valtiokonttorin palvelukeskukseen vuoden 2010 alussa. Henkilöstöhallinnon tehtävistä on suunnittelukauden aikana määrä siirtää Valtiokonttorin palvelukeskukseen palkanlaskentaan liittyvät tehtävät.

Talous- ja henkilöstöhallinnon muissa tehtävissä siirtomahdollisuuksia arvioidaan ottaen huomioon viraston toiminnalliset tarpeet sekä palvelukeskuksen vastaanottokyky ja osaaminen. Siirtämällä tehtäviä palvelukeskuksen hoidettavaksi saadaan aikaan henkilöstömenosäästöjä, mutta toisaalta palvelujen ostoa varten joudutaan varaamaan lisämäärärahaa.

5.4.3 Tiedonhallinnan kehittäminen

Toiminnan tavoite

Viestintäviraston toiminta on pääasiassa tiedon käsittelyä, joten tiedonhallinnan kehittämisellä on tärkeä osa viraston strategisessa kehittämisessä. Viestintävirastossa toteutetaan tiedonhallinnan strategiaa, jonka visiona on, että Viestintävirasto on työskentelymalleiltaan ja prosesseiltaan sekä tiedonhallinnan näkökulmasta toimialan erityisasiantuntija, joka hyödyntää tiedon hallinnassa tietotekniikkaa tehokkaasti, turvallisesti ja taloudellisesti.

Toimenpiteet tavoitteeseen pääsemiseksi

Tiedonhallinnan strategia on laadittu ohjaamaan tiedonhallinnan kehittämistä ja tiedon hyväksikäytön avartamista virastossa. Tiedonhallinnan kehittämisen painopistealueet ovat viraston tiedonhallinnan sekä osaamisen, kyvykkyyden ja suorituskyvyn kehittämisessä. Viestintävirasto seuraa myös aktiivisesti valtion tietohallintostrategian ja ValtIT-hankkeiden toteuttamisen etenemistä ja toteuttaa valtionhallinnon yhteisiä IT-toimintaperiaatteita, ratkaisuja ja arkkitehtuuria omassa toiminnassaan. Vuoden 2010 aikana viraston tiedonhallinnan strategiaa uusitaan vuosille 2011–2014.

5.4.4 Kokonaisvaltainen riskienhallinta

Toiminnan tavoite

Viestintäviraston riskienhallinnan tavoitteena on turvata viraston ydintoimintojen toimintaedellytykset sekä mahdollistaa hallittu riskinotto.

Toimenpiteet tavoitteeseen pääsemiseksi

Viestintävirasto analysoi sekä hallitsee strategisiin tavoitteisiin tai niiden saavuttamiseen, projekteihin, sisäiseen turvallisuuteen tai valmius- ja varautumistoimintaan liittyviä riskejä kokonaisvaltaisen riskienhallintapolitiikan mukaisesti. Viraston ylin johto seuraa säännöllisesti tunnistettujen riskien hallitsemiseksi valittujen riskienhallintakeinojen soveltuvuutta sekä mahdollisesti uusia, aiemmin tunnistamattomia, riskejä. Riskit arvioidaan viraston osoittaman riskienhallintamenetelmän avulla, jonka käyttöä tuetaan tarvittavin ohjein sekä koulutuksin.

Viraston riskienhallintatyön onnistumista arvioidaan ulkopuolisen toimijan toteuttamin arvioinnein.

Viestintävirasto on analysoinut toiminta- ja taloussuunnitelman 2011-2014 riskejä riskienhallintapolitiikkansa ja käytössä olevan riskianalyysimenetelmänsä mukaisesti. Merkittävimmäksi riskiksi nousivat tv-maksut-tulosalueelle toimintaympäristön muutoksesta aiheutuvat vaikutukset.

5.4.5 Sisäinen turvallisuus sekä valmius- ja varautumistoiminta

Toiminnan tavoite

Viestintäviraston sisäisen turvallisuuden tavoitteena on turvata viraston ydintoimintojen häiriötön toiminta mukaan lukien niiden tarvitsemat resurssit sekä tiedot. Viestintäviraston valmius- ja varautumistoiminnan tavoitteena on Viestintäviraston ydintoiminnan jatkuvuus kaikissa oloissa.

Toimenpiteet tavoitteeseen pääsemiseksi

Tavoitteeseen pääsemiseksi virasto analysoi ja seuraa säännöllisesti sisäisen turvallisuutensa sekä valmius- ja varautumistoimintansa nykytilaa, vastaa virastoa koskeviin turvallisuusvaatimuksiin, reagoi mahdollisiin turvallisuuspoikkeamiin sekä kehittää hallittua turvallisuus- sekä valmius- ja varautumistoimintaansa.

Viraston turvallisuustyön onnistumista arvioidaan ulkopuolisen toimijan toteuttamin arvioinnein.

5.4.6 Sidosryhmätoiminnan kehittäminen

Viestintäviraston tavoitteiden saavuttaminen edellyttää laajaa ja monipuolista yhteydenpitoa ja vuorovaikutusta eri sidosryhmien edustajien kanssa sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Virasto onkin kehittänyt sidosryhmäyhteistyön ja -viestinnän eri muotoja useiden vuosien ajan.

Suunnittelukaudella virasto laatii erillisen strategian asiakkuuksien tunnistamiseksi ja niiden hoitamiseksi samoin kuin sidosryhmäyhteistyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden varmistamiseksi.

Kansalaisille suunnattuja palveluita ja viestintää kehitetään viraston kuluttajaprojektin linjausten mukaisesti. Käytännön toimenpiteet, muun muassa erillisen kuluttajasivuston suunnittelu ja toteutus, käynnistyy vuoden 2010 aikana. Kuluttajasivuston lisäksi suunnittelukaudella parannetaan ammatti- ja asiantuntijakohderyhmien viestinnällisiä palveluja.

Viestintävirasto toteuttaa vuosittain asiakaskyselyn, jonka tuloksia hyödynnetään toiminnan ja palvelujen kehitystyössä.

5.4.7 Ilmastonmuutoksen hillintä ja ympäristöasiat

Viestintävirasto luo toiminnallaan edellytyksiä viestintäverkkojen ja -palvelujen kehittymiselle Suomessa. Toimivat ja turvalliset viestintäverkot edistävät sähköisten viestintäpalveluiden käytön yleistymistä.

Kehittyneet viestintäverkot ja sähköiset viestintäpalvelut parantavat elinkeinoelämän kilpailukykyä ja säästävät luonnonvaroja. Erityisesti liikenteessä ja teollisuudessa sähköisten viestintäpalveluiden käyttöönotolla voidaan vähentää haitallisia ympäristövaikutuksia.

Ympäristöasioiden merkitys on jatkuvasti korostunut viestinnän toimialalla sekä kansainvälisellä että kansallisella tasolla. Viestintävirasto ottaa entistä tarkemmin huomioon toimialan uusien teknisten ratkaisujen ympäristövaikutukset. Viestintäverkkojen ja -palvelujen energiatehokkuuden kehittyminen tukee ilmastonmuutoksen hillintää. Viestintävirasto kehittää myös omaa toimintaansa ympäristönäkökohdat huomioon ottaen.